Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

13 päivänä helmikuuta 2014*

Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättäminen — Yleisön osallistumisoikeus päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ympäristöasioissa — Käsite tuomioistuinmenettelyt, jotka eivät ole ”niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyihin osallistumiselle”

Asiassa C-530/11,

jossa on kyse SEUT 258 artiklaan perustuvasta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevasta kanteesta, joka on nostettu 18.10.2011,

Euroopan komissio, asiamiehinään P. Oliver ja L. Armati,

kantajana,

vastaan

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään C. Murrell, sittemmin M. Holt, avustajanaan barrister J. Maurici,

vastaajana,

jota tukevat

Tanskan kuningaskunta, asiamiehenään C. H. Vang ja

Irlanti, asiamiehinään E. Creedon ja A. Joyce, avustajinaan barrister E. Barrington ja barrister G. Gilmore,

väliintulijoina,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit J. L. da Cruz Vilaça, G. Arestis, J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari) ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: J. Kokott,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 11.7.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.9.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio vaatii kanteellaan unionin tuomioistuinta toteamaan, että Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt noudattamatta yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta 26.5.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/35/EY (EUVL L 156, s. 17) mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut täysin täytäntöön direktiivin 3 artiklan 7 alakohtaa ja 4 artiklan 4 alakohtaa eikä ole soveltanut niitä asianmukaisesti.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Århusin yleissopimus

2 Tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen, joka allekirjoitettiin 25.6.1998 Århusissa ja hyväksyttiin Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY (EUVL L 124, s. 1; jäljempänä Århusin yleissopimus), johdanto-osassa määrätään seuraavaa:

”– –

ovat tietoisia myös siitä, että jokaisella ihmisellä on oikeus elää terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta laadukkaassa ympäristössä ja velvollisuus sekä yksilönä että yhdessä muiden kanssa suojella ja parantaa ympäristöä nykyisten ja tulevien sukupolvien hyödyksi,

ottavat huomioon, että voidakseen puolustaa tätä oikeuttaan ja voidakseen täyttää tämän velvollisuutensa kansalaisten on saatava tietoa ympäristöasioista ja heillä on oltava osallistumisoikeus päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus ympäristöasioissa, ja tunnustavat tässä yhteydessä, että kansalaiset saattavat tarvita apua käyttääkseen oikeuksiaan,

– –

pitävät tärkeänä, että yleisöllä, mukaan lukien järjestöt, olisi käytettävissään tehokkaita oikeudellisia menettelyjä oikeutettujen etujensa turvaamiseksi ja lainsäädännön täytäntöönpanemiseksi,

– –”

3 Århusin yleissopimuksen 1 artiklassa, jonka otsikko on ”Tavoite”, määrätään seuraavaa:

”Edistääkseen nykyiseen sukupolveen ja tuleviin sukupolviin kuuluvien oikeutta elää heidän terveytensä ja hyvinvointinsa kannalta riittävän laadukkaassa ympäristössä, kukin sopimuspuoli takaa yleisölle oikeuden saada tietoa, osallistua päätöksentekoon ja käyttää muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.”

4 Kyseisen yleissopimuksen 3 artiklan, jonka otsikko on ”Yleiset määräykset”, 8 kappaleessa määrätään seuraavaa:

”Kukin sopimuspuoli varmistaa, ettei niitä henkilöitä, jotka käyttävät oikeuksiaan tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti, rangaista, vainota tai häiritä millään tavalla heidän toimintansa takia. Tämä määräys ei vaikuta kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan määrätä kohtuulliset oikeudenkäyntikulut korvattavaksi.”

5 Yleissopimuksen 9 artiklassa, jonka otsikko on ”Muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus”, määrätään seuraavaa:

”1. Kukin sopimuspuoli varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että henkilö, joka katsoo, että hänen 4 artiklan nojalla esittämänsä tietopyyntö on jätetty huomiotta tai perusteettomasti hylätty osittain tai kokonaan, siihen on vastattu puutteellisesti tai sitä ei muuten ole käsitelty edellä mainitun artiklan määräysten mukaisesti, voi saattaa asian tuomioistuimessa tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä uudelleen tutkittavaksi.

Jos sopimuspuoli tarjoaa mahdollisuuden saattaa asia tuomioistuimessa uudelleen tutkittavaksi, se varmistaa, että henkilöllä on myös mahdollisuus saattaa asia laissa säädetyllä nopealla maksuttomalla tai edullisella menettelyllä muun viranomaisen tai muun riippumattoman ja puolueettoman elimen uudelleen käsiteltäväksi.

– –

2. Kukin sopimuspuoli varmistaa kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, että niillä, jotka kuuluvat yleisöön, jota asia koskee, ja

a) joiden etua asia riittävästi koskee, tai vaihtoehtoisesti

b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos jäsenvaltion hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään,

on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa ja/tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä minkä tahansa 6 artiklan määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus sekä vastaavasti muiden tämän yleissopimuksen asiaankuuluvien määräysten soveltamisalaan kuuluvan päätöksen, toimen tai laiminlyönnin asiasisällön tai niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi kansallisen lainsäädännön määräysten mukaisesti ja rajoittamatta tämän artiklan 3 kappaleen soveltamista.

– –

3. Kukin sopimuspuoli varmistaa, että yleisöön kuuluvilla, jotka täyttävät mahdolliset kansallisessa lainsäädännössä asetetut vaatimukset, on tämän artiklan 1 ja 2 kappaleessa tarkoitettujen uudelleentarkastelumenettelyjen lisäksi ja niiden soveltamista rajoittamatta mahdollisuus turvautua hallinnollisiin tai tuomioistuinmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten sellaisten toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi uudelleen, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa.

4. Tämän artiklan 1 kappaleen lisäksi ja sen soveltamista rajoittamatta tämän artiklan 1, 2 ja 3 kappaleessa tarkoitettujen menettelyiden tulee olla riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet, ja niiden tulee olla oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle. – –

5. Tämän artiklan määräysten tehostamiseksi kukin sopimuspuoli varmistaa, että yleisölle annetaan tietoa mahdollisuudesta käyttää hallinnollisia ja tuomioistuimessa tapahtuvia uudelleentarkastelumenettelyitä, sekä harkitsee asianmukaisten oikeusapujärjestelmien perustamista poistaakseen muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden käyttöön liittyvät taloudelliset esteet ja muut esteet tai vähentääkseen niitä.”

Unionin oikeus

6 Århusin yleissopimuksesta johtuvien velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohdalla lisättiin tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista 27.6.1985 annettuun neuvoston direktiiviin 85/337/ETY (EYVL L 175, s. 40) 10 a artikla ja direktiivin 2003/35 4 artiklan 4 alakohdalla ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 24.9.1996 annettuun neuvoston direktiiviin 96/61/EY (EYVL L 257, s. 26), kodifioitu ympäristön pilaantumisen ehkäisemisen ja vähentämisen yhtenäistämiseksi 15.1.2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/1/EY (EUVL L 24, s. 8), 15 a artikla.

7 Näillä 10 a ja 15 a artiklalla on keskeisiltä osin identtinen, seuraava sanamuoto:

”Jäsenvaltioiden on varmistettava, että kansallisen oikeusjärjestelmän mukaisesti siihen yleisöön kuuluvilla, jota asia koskee, ja:

a) joiden etua asia riittävästi koskee, tai vaihtoehtoisesti

b) jotka väittävät oikeuksiensa heikentyvän, jos jäsenvaltion hallintolainkäyttöä koskevassa säännöstössä niin edellytetään,

on mahdollisuus saattaa tuomioistuimessa tai muussa laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa elimessä tähän direktiiviin sisältyvien yleisön osallistumista koskevien säännösten soveltamisalaan kuuluvien päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiasisällön taikka niihin liittyvien menettelyjen laillisuus uudelleen tutkittavaksi.

– –

Jäsenvaltioiden on määriteltävä, mikä muodostaa riittävän edun tai oikeuden heikentämisen, tavoitteenaan antaa yleisölle, jota asia koskee, laaja muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeus. – –

Tämän artiklan säännökset eivät estä mahdollisuutta, että hallinnollinen viranomainen alustavasti tutkii asian uudelleen, eivätkä ne vaikuta vaatimukseen hallinnollisten muutoksenhakumenettelyjen loppuunsaattamisesta ennen kuin asia saatetaan tuomioistuimen tutkittavaksi – –

Kyseisen menettelyn on oltava oikeudenmukainen, tasapuolinen ja nopea, eikä se saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle.

– –”

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

8 Komission käsiteltäväksi saatettiin kantelu, jonka mukaan Yhdistynyt kuningaskunta ei ollut noudattanut direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohdan ja 4 artiklan 4 alakohdan mukaisia velvoitteitaan siltä osin kuin niissä säädetään, ettei tuomioistuinmenettely saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle. Komissio kehotti 23.10.2007 tätä jäsenvaltiota esittämään asiaa koskevat huomautuksensa.

9 Koska esitetyt vastaukset eivät tyydyttäneet komissiota, se osoitti 22.3.2010 Yhdistyneelle kuningaskunnalle perustellun lausunnon, jossa se totesi, ettei velvoitteita ole noudatettu, ja kehotti tätä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi kahden kuukauden määräajassa.

10 Koska Yhdistyneen kuningaskunnan 19.7.2010 antama vastaus ei myöskään ollut tyydyttävä, komissio nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

11 Tanskan kuningaskunta ja Irlanti hyväksyttiin unionin tuomioistuimen presidentin 4.5.2012 antamalla määräyksellä väliintulijoiksi tukemaan Yhdistyneen kuningaskunnan vaatimuksia.

Kanne

12 Komissio esittää eri väitteissään yhden kanneperusteen, jonka mukaan direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohtaa ja 4 artiklan 4 alakohtaa ei ole pantu täytäntöön tai ne on ainakin pantu täytäntöön virheellisesti siltä osin kuin niissä säädetään, että niissä tarkoitetut tuomioistuinmenettelyt eivät saa olla niin kalliita, että se on esteenä menettelyyn osallistumiselle (jäljempänä vaatimus, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle).

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

13 Komissio toteaa kannekirjelmässään, että direktiiviä ei voida panna täytäntöön oikeuskäytännöllä (asia C-427/07, komissio v. Irlanti, tuomio 16.7.2009, Kok., s. I-6277, 93 ja 94 kohta) ja että ainakaan oikeuskäytäntö, johon Yhdistynyt kuningaskunta vetoaa, ei ole sen vaatimuksen mukaista, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle.

14 Komissio katsoo, että Yhdistyneen kuningaskunnan väitettä siitä, että kyseisen vaatimuksen määritelmää ja arviointiperusteita koskevat komission väitteet on jätettävä tutkimatta, ei voida hyväksyä, koska näitä aiheita on väistämättä käsitelty oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä, kun otetaan perusteen kohde huomioon. Tämä pitää paikkansa myös asianajopalkkioiden korkean tason huomioon ottamisen osalta.

15 Komissio väittää seuraavaksi, että vaatimus, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, koskee sekä oikeudenkäyntimaksuja että kantajan asianajokuluja, kantajalle aiheutuvia mahdollisia muita kuluja sekä kaikkia kuluja, jotka ovat aiheutuneet mahdollisissa aikaisemmissa menettelyissä alemman asteen tuomioistuimissa, ja että vaatimus merkitsee, että eri kulujen on oltava kohtuudella ennakoitavissa sekä siltä osin, tulevatko ne maksettaviksi, että määrältään.

16 Siltä osin kuin kyse on kulujärjestelmästä ja erityisemmin kansallisen tuomioistuimen mahdollisuudesta antaa ”kulusuojamääräyksiä”, jotka mahdollistavat mahdollisesti maksettavaksi tulevien kulujen määrän rajoittamisen jo menettelyn varhaisessa vaiheessa, komissio katsoo, että huolimatta Court of Appealin asiassa R (Corner House Research) v. Secretary of State for Trade & Industry ([2005] 1 WLR 2600) antamassa tuomiossa vahvistetuista arviointiperusteista oikeuskäytäntö Englannissa ja Walesissa on

edelleen ristiriitaista ja luo oikeudellista epävarmuutta. Tuomioistuimet antavat lisäksi harvoin näitä määräyksiä. Court of Appealin asiassa R (Garner) v. Elmbridge Borough Council and others 29.7.2010 antama tuomio ([2010] Civ 1006), joka on kuitenkin annettu edellä 9 kohdassa mainitussa perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päätyttyä, edustaa komission mukaan suotuisaa kehitystä, mutta on vielä riittämätön. Mahdollisesti toteutetut kulurajoitukset asetetaan näet käytännössä hyvin korkealle tasolle ja ne aiheuttavat liitännäisiä riitoja, jotka ovat omiaan korottamaan oikeusriidan kokonaiskustannuksia.

17 Se, että asianosaiset voivat ottaa vakuutuksen, ei ratkaise kaikkia ongelmia. Komissio toteaa myös, että kantaja, joka on tehnyt ehdollisen palkkioita koskevan sopimuksen, saattaa kuitenkin joutua maksamaan asianajopalkkiot asiansa voittaessaan siinä tapauksessa, että vastaajalle myönnetään ”kulujen molemminpuolinen rajoitus”. Kulusuojamääräystä ei myöskään myönnetä kuin vireillä olevaan oikeudenkäyntiin.

18 Komissio toteaa lopuksi, että vaatimuksen, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, noudattamatta jättämistä vielä pahentaa turvaamistoimia koskeva järjestelmä sen vuoksi, että tuomioistuinten käytäntönä on pyytää kantajalta ”vastasitoumuksia”, mikä voi merkitä korkeita kustannuksia. Komissio katsoo, että vaikka nämä taloudelliset korvaukset eivät itsessään ole direktiivin 2003/35 vastaisia, niiden kustannukset on kuitenkin otettava tarkastelussa huomioon.

19 Yhdistynyt kuningaskunta kiistää komission väitteet.

20 Se vetoaa aluksi siihen, että komission väitteet, jotka koskevat käsitteen ”niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle”, määrittelyä ja arviointiperusteita, on jätettävä tutkimatta, koska niitä ei mainittu oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä. Sama koskee sen mukaan komission väitteitä kantajan asianajopalkkioista.

21 Yhdistynyt kuningaskunta katsoo, että direktiivi voidaan panna täytäntöön oikeuskäytännöllä. Sen mukaan yhteisöjen tuomioistuin totesi edellä mainitussa asiassa komissio vastaan Irlanti, johon komissio vetoaa, täytäntöönpanoa koskevien velvoitteiden laiminlyönnin vain sillä perusteella, että vaatimuksen, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle ja josta oli kyse myös tässä asiassa, täyttymistä ei taattu riittävästi pelkästään sillä, että tuomioistuin voi harkintavaltansa puitteissa olla velvoittamatta asian hävinnyttä asianosaista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Tilanne Yhdistyneessä kuningaskunnassa on erilainen, koska tuomioistuin voi toteuttaa kulusuojamääräyksen kaltaisia turvaamistoimia. Kyseinen jäsenvaltio katsoo myös, että on otettava huomioon sen common law -järjestelmän, joka perustuu olennaisesti oikeuskäytäntöön ja ennakkotapausjärjestelmään, erityisyys.

22 Yhdistynyt kuningaskunta muistuttaa kulujärjestelmästä, että Englannissa ja Walesissa siviiliprosessia koskevien sääntöjen mukaan tuomioistuimen on tehtävä ”oikeudenmukainen” ratkaisu siten, että otetaan huomioon yksittäistapauksen erilaiset olosuhteet ja julkisten varojen suojaamisen tarve.

23 Se lisää, että käytännössä sääntöä, jonka mukaan asian hävinneen asianosaisen on väistämättä maksettava vastapuolen kulut, sovelletaan vähemmän kuin ennen, erityisesti ympäristöoikeuden alaan kuuluvissa asioissa, ja että päätöksen tästä tekee tuomioistuin kaikkien asiaan liittyvien seikkojen perusteella. Kantaja voi lisäksi usein saada oikeusapua näissä oikeusriidoissa, ja useimmiten häntä ei tällöin tuomita korvaamaan oikeudenkäyntikuluja.

24 Yhdistynyt kuningaskunta toteaa, että viranomaiset ja julkiset elimet eivät oikeudenkäynnin voittaessaan useinkaan vaadi kantajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikuluja. Joskus julkiselle elimelle myönnetään lupa hakea muutosta ylemmissä oikeusasteissa vain sillä edellytyksellä, että se vastaa molempien asianosaisten kuluista.

25 Court of Appealin tuomioissa on joka tapauksessa ”kodifioitu” periaatteet, jotka koskevat kulusuojamääräyksen antamista, mikä poistaa kantajan kaiken epävarmuuden tältä osin.

26 Se, että kansallisilla tuomioistuimilla on harkintavaltaa kulusuojamääräystä koskevan hakemuksen käsittelyssä, on paitsi väistämätöntä myös toivottavaa, koska ne voivat näin mukauttaa ratkaisunsa yksittäistapauksen olosuhteisiin.

27 Yhdistynyt kuningaskunta toteaa vielä, että korkeat asianajopalkkiot johtuvat akkusatorisen järjestelmän, jossa suullisella esiintymisellä on ratkaiseva merkitys, luonteesta. On joka tapauksessa otettava huomioon, että oikeudellisten palvelujen tarjoamisen markkinat ovat vapaat ja niillä vallitsee kilpailu ja että kulujen tason rajoittamiseksi on olemassa useita keinoja, kuten ehdollisia palkkioita koskevat sopimukset, jotka ovat käytännössä hyvin yleisiä.

28 Siltä osin kuin kyse on turvaamistoimiin liittyvistä vastasitoumuksista, Yhdistynyt kuningaskunta toteaa, että suuressa osassa ympäristöä koskevia oikeusriitoja pelkästään luvan myöntämisen riitauttaminen käytännössä lykkää töiden tai muun toiminnan aloittamista siihen asti, kunnes oikeusriita ratkaistaan. Kantajan hyväksi voidaan lisäksi myöntää turvaamistoimia ilman vastasitoumusta, jos hän on vähävarainen. Mahdollisuus hakea vastasitoumusta on joka tapauksessa unionin oikeuden mukaista, kun otetaan huomioon yhdistetyissä asioissa C-143/88 ja C-92/89, Zuckerfabrik Süderdithmarschen ja Zuckerfabrik Soest, 21.2.1991 annettu tuomio (Kok., s. 415, 32 kohta), ja niiden myöntäminen noudattaa myös ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn, 4.11.1950 Roomassa allekirjoitetun yleissopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklaa, joka koskee omaisuudensuojaa.

29 Irlanti korostaa, että jäsenvaltioilla on direktiivin täytäntöönpanon osalta laaja harkintavalta, ja painottaa, että common law -järjestelmän ominaispiirteet on otettava huomioon. Irlanti katsoo siis, että komission väitteessä, jonka mukaan tuomioistuimet voivat käyttää ”harkintaa” päättäessään oikeudenkäyntikuluista, ei oteta riittävästi huomioon ennakkotapausjärjestelmää, joka takaa tietyn oikeudellisen ennustettavuuden.

30 Siltä osin kuin kyse on kulujärjestelmästä, Århusin yleissopimuksen 9 artiklan 5 kappaleessa ei määrätä, että kaikki taloudelliset kustannukset olisi poistettava. Lisäksi mahdollisuus velvoittaa asian hävinnyt asianosainen korvaamaan oikeudenkäyntikulut toimii tarpeellisena hillitsijänä tuomioistuinmenettelyn väärinkäytön estämiseksi.

31 Irlannin mukaan vastasitoumuksia koskeva kysymys ei kuulu direktiivin 2003/35 soveltamisalaan, koska kyse ei ole varsinaiseen tuomioistuinmenettelyyn liittyvistä kuluista. Irlannin mukaan unionin tuomioistuin on lisäksi nimenomaisesti hyväksynyt tällaiset toimenpiteet, ja se viittaa tältä osin edellä mainittuun yhdistetyissä asioissa Zuckerfabrik Süderdithmarschen ja Zuckerfabrik Soest annettuun tuomioon. Muutoin kansallinen tuomioistuin voisi hylätä ympäristönsuojelun kannalta tarpeellisia turvaamistoimia koskevan hakemuksen.

32 Tanskan kuningaskunta toteaa, että jäsenvaltioilla on toimivalta päättää vaatimuksen, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, täytäntöönpanon muodoista ja keinoista. Sen mukaan vaatimusta sovelletaan lisäksi vain ensimmäisessä oikeusasteessa, koska Århusin yleissopimukseen ei sisälly mitään muutoksenhakua tai tarvittavien oikeusasteiden määrää koskevia seikkoja. Kyse on lisäksi vain oikeusriidan käsittelyyn välittömästi liittyvistä kuluista, mikä sulkee pois kantajan konsultoiman oikeudellisen neuvonantajan palkkion. Tämä vaatimus ei lopulta liity siihen, mitkä ovat menettelyn ennustettavissa olevat kulut kantajalle kanteen nostamisesta lähtien, vaan ainoastaan siihen, että menettelyn päätyttyä siitä aiheutuneet lopulliset kustannukset eivät ole niin suuret, että se olisi ollut esteenä menettelyyn osallistumiselle, kun kuluja tarkastellaan kokonaisuutena.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

33 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä ei välttämättä edellytä sitä, että sen säännökset olisi samanmuotoisina ja sanasta sanaan toistettava nimenomaisella erityisellä säännöksellä, vaan yleinen oikeustila voi olla riittävä, jos se takaa sen, että direktiivi on kokonaisuudessaan riittävän selkeästi ja täsmällisesti täytäntöönpantu (ks. vastaavasti mm. asia 29/84, komissio v. Saksa, tuomio 23.5.1985, Kok., s. 1661, 23 kohta ja em. asia komissio v. Irlanti, tuomion 54 kohta).

34 Erityisesti tilanteessa, jossa asianomaisen säännöksen tarkoituksena on luoda oikeuksia yksityisille, oikeudellisen tilanteen on oltava riittävän täsmällinen ja selvä, ja niiden, joiden eduista on kysymys, on pystyttävä täysimääräisesti selvittämään oikeutensa ja tarvittaessa vetoamaan niihin kansallisissa tuomioistuimissa (ks. vastaavasti mm. asia C-233/00, komissio v. Ranska, tuomio 26.6.2003, Kok., s. I-6625, 76 kohta).

35 Oikeuskäytännössä on todettu myös, että tuomioistuinkäytännölle, jossa tuomioistuimilla on pelkästään mahdollisuus jättää tuomitsematta asian hävinnyt asianosainen korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja ne voivat määrätä tälle aiheutuneet oikeudenkäyntikulut toisen osapuolen vastattavaksi, on ominaista varmuuden puuttuminen, ja se ei vastaa selvyyden ja täsmällisyyden vaatimuksiin niin, että sitä voitaisiin pitää direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohdan ja 4 artiklan 4 alakohdan mukaisten velvoitteiden pätevänä täyttämisen muotona (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Irlanti, tuomion 94 kohta).

36 Ei kuitenkaan voida katsoa, että kaikki tuomioistuinkäytäntö olisi luonteeltaan epävarmaa ja että sille olisi ominaista, että se ei voi täyttää näitä vaatimuksia.

37 Siltä osin kuin kyse on siitä, voidaanko kansallisen oikeuskäytännön, johon Yhdistynyt kuningaskunta vetoaa, perusteella katsoa, että tämä jäsenvaltio on noudattanut direktiivissä 2003/35 vahvistettua vaatimusta, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, on tarkasteltava vuorollaan kulujärjestelmää ja turvaamistoimia koskevia komission väitteitä.

Kulujärjestelmä

38 Kulujärjestelmän osalta on ensiksi lausuttava Yhdistyneen kuningaskunnan esittämästä tutkimatta jättämistä koskevasta väitteestä.

39 Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on katsottu, että vaikka komission asianomaiselle jäsenvaltiolle esittämässä virallisessa huomautuksessa ja komission antamassa perustellussa lausunnossa rajataan oikeusriidan kohde, jota ei sen jälkeen voi enää laajentaa, tämä edellytys ei kuitenkaan merkitse sitä, että virallisessa huomautuksessa esitettyjen perusteiden, perustellun lausunnon lausunto-osan ja kannekirjelmän vaatimusten pitäisi aina olla täysin yhteneviä, edellyttäen, että oikeusriidan kohdetta ei ole laajennettu tai muutettu (ks. vastaavasti mm. asia C-358/01, komissio v. Espanja, tuomio 6.11.2003, Kok., s. I-13145, 27 ja 28 kohta).

40 Yhteisöjen tuomioistuin on myös todennut, että vaikka perustellussa lausunnossa on selitettävä johdonmukaisesti ja yksityiskohtaisesti ne syyt, joiden vuoksi komissio on vakuuttunut siitä, että kyseinen jäsenvaltio on jättänyt noudattamatta EUT-sopimuksen mukaan sille kuuluvaa velvoitetta, viralliselle huomautukselle ei voida asettaa yhtä tiukkoja täsmällisyysvaatimuksia, koska se voi väistämättäkin olla vain alustava, suppea esitys näistä perusteista. Mikään ei siis estä komissiota esittämästä perustellussa lausunnossa yksityiskohtaisesti niitä perusteita, joihin se on yleisluonteisemmin vedonnut virallisessa huomautuksessa (ks. vastaavasti em. asia komissio v. Espanja, tuomion 29 kohta).

41 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että kysymys vaatimuksen, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, sisällöstä otettiin esiin oikeudenkäyntiä edeltäneessä menettelyssä, kun otetaan huomioon itse perusteen kohde, sellaisena kuin se esitettiin virallisessa huomautuksessa. Näin on myös asianajopalkkioiden, jotka lisäksi muodostavat olennaisen osan tuomioistuinmenettelyjen taloudellisista kustannuksista Yhdistyneessä kuningaskunnassa, huomioon ottamisen osalta tässä yhteydessä, kuten komissio toteaa.

42 Näiden palkkioiden osalta kannekirjelmästä ei myöskään käy ilmi, että komissio väittäisi niiden itsessään olevan niin korkeita, että ne tekisivät menettelystä niin kalliin, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, kuten Yhdistynyt kuningaskunta väittää vastauskirjelmänsä 108 kohdassa.

43 Näin ollen kyseisen jäsenvaltion esittämä oikeudenkäyntiväite on hylättävä perusteettomana.

44 Komission väitteiden perusteltavuudesta on palautettava mieleen, että vaatimuksessa, jonka mukaan menettelyt eivät saa olla niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyihin osallistumiselle, ei kielletä sitä, että kansalliset tuomioistuimet määräävät oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta tuomioistuinmenettelyn päättyessä, kunhan kulut ovat kohtuullisia ja kunhan menettely ei ole niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, kun otetaan huomioon kaikki kyseiselle asianosaiselle aiheutuneet kulut (ks. vastaavasti asia C-260/11, Edwards ja Pallikaropoulos, tuomio 11.4.2013, 25, 26 ja 28 kohta).

45 Kun kansallista tuomioistuinta pyydetään langettamaan oikeudenkäyntikulut sellaisen kantajana tai valittajana olevan yksityishenkilön maksettavaksi, jonka ympäristöoikeuden alaan kuuluva kanne tai valitus ei ole menestynyt, tai yleisemmin, kun sitä pyydetään ottamaan menettelyn aikaisemmassa vaiheessa kantaa oikeudenkäyntikulujen, joista asian hävinnyt asianosainen saattaa joutua vastaamaan, mahdolliseen rajoittamiseen, sen on kuitenkin varmistuttava siitä, että vaatimusta, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se on esteenä menettelyyn osallistumiselle, on noudatettu, ja otettava tässä yhteydessä huomioon sekä sen henkilön etu, joka haluaa puolustaa oikeuksiaan, että ympäristönsuojeluun liittyvä yleinen etu (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 35 kohta).

46 Unionin tuomioistuin on todennut asian kannalta merkityksellisistä arviointiperusteista, että jäsenvaltioiden on pannessaan direktiiviä täytäntöön varmistettava direktiivin täysi vaikutus, mutta niillä on laaja harkintavalta keinojen valinnan suhteen, jos unionin oikeuteen ei sisälly asiaa koskevia tarkkoja sääntöjä (ks. vastaavasti mm. em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Tästä seuraa, että keinojen, joilla voidaan toteuttaa tavoite taata ympäristöoikeuden alalla tehokas tuomioistuimen tarjoama oikeussuoja ilman kohtuuttomia kustannuksia, yhteydessä on otettava huomioon kaikki kansallisen lainsäädännön merkitykselliset säännökset ja etenkin kansallinen oikeusapujärjestelmä ja Yhdistyneen kuningaskunnan soveltaman kaltainen kulusuojajärjestelmä (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 38 kohta).

47 Tuomioistuin ei kuitenkaan voi suorittaa tätä arviointia ainoastaan asianomaisen henkilön taloudellisen tilanteen perusteella, vaan sen on tarkasteltava objektiivisesti myös oikeudenkäyntikulujen määrää etenkin siitä syystä, että yksityishenkilöillä ja yhdistyksillä on luonnollisesti aktiivinen rooli ympäristönsuojelussa. Siten menettelystä aiheutuvat kustannukset eivät saa ylittää asianomaisen henkilön taloudellisia voimavaroja eivätkä missään tapauksessa saa olla objektiivisesti tarkasteltuina kohtuuttomia (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 40 kohta).

48 Asianomaisen henkilön taloudellisen tilanteen tarkastelu ei voi perustua ainoastaan keskivertokantajan arvioituihin taloudellisiin voimavaroihin, koska tällaisilla tiedoilla voi olla vain vähäinen yhteys asianomaisen henkilön tilanteeseen (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 41 kohta).

49 Tuomioistuin voi ottaa myös huomioon kyseisten asianosaisten tilanteen, kantajan tai valittajan tosiasialliset mahdollisuudet asian voittamiseen, asian merkityksen kantajalle tai valittajalle ja ympäristönsuojelulle, oikeussääntöjen ja asiassa sovellettavan menettelyn monimutkaisuuden ja sen, että kanne tai valitus on jossain vaiheessa mahdollisesti ollut perusteeton (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), mutta myös tarvittaessa samassa oikeusriidassa aiemmissa menettelyn vaiheissa aiheutuneet kulut.

50 Se seikka, että asianomaista henkilöä ei ole käytännössä saatu luopumaan oikeudenkäynnistä, ei yksinään riitä sen toteamiseen, että menettely ei ole hänelle niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 43 kohta).

51 Tätä arviointia ei siis voida tehdä eri tavalla sen mukaan, ratkaiseeko kansallinen tuomioistuin asian ensimmäisessä oikeusasteessa käytävässä menettelyssä, valitusvaiheessa vai jatkovalitusvaiheessa (ks. vastaavasti em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 45 kohta).

52 Kuten sekä unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta että istunnossa esitetyistä lausumista käy ilmi, Englannissa ja Walesissa vuoden 1981 Senior Courts Actin 51 §:ssä säädetään, että asianomainen tuomioistuin toteaa, kenen asianosaisen on vastattava oikeudenkäyntikuluista, ja päättää, missä määrin sen on niistä vastattava. Tätä toimivaltaa käytetään siviiliprosessiasetuksen 44.3 §:ssä säädettyjen menettelytapojen mukaisesti. Asianomainen tuomioistuin antaa oikeudenkäyntikuluja koskevan ratkaisun yleensä siis menettelyn päätteeksi, mutta kantaja voi myös pyytää ”kulusuojamääräystä”, joka mahdollistaa mahdollisesti maksettavaksi tulevien kulujen määrän rajoittamisen jo menettelyn varhaisessa vaiheessa.

53 Tällaisen määräyksen antamista koskevat säännöt on täsmennetty edellä mainitussa Court of Appealin asiassa R (Corner House Research) v. Secretary of State for Trade & Industry antamassa tuomiossa, josta käy ilmi, että tuomioistuin voi missä hyvänsä menettelyn vaiheessa antaa kulusuojamääräyksen, kunhan se on vakuuttunut siitä, että esiin tuoduilla kysymyksillä on yleistä merkitystä; että yleinen etu edellyttää näiden kysymysten ratkaisemista; että hakijalla ei ole yksityistä intressiä asian lopputuloksen osalta; ja kun otetaan huomioon hakijan ja vastapuolen taloudelliset voimavarat ja todennäköisesti odotettavissa olevien kulujen määrä sekä se, jatkaako hakija menettelyä, jos tätä määräystä ei anneta. Samankaltaisia sääntöjä sovelletaan myös Gibraltarissa, Skotlannissa ja Pohjois-Irlannissa.

54 Edellä esitetty huomioon ottaen on ensiksi korostettava, että tuomioistuimella olevaa harkintavaltaa sen soveltaessa yksittäistapauksessa kansallista kulujärjestelmää ei itsessään voida pitää yhteensopimattomana sen vaatimuksen kanssa, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle. On myös todettava, että tuomioistuimen, jossa asia on vireillä, mahdollisuus antaa kulusuojamääräys takaa menettelyn kustannusten paremman ennustettavuuden ja edistää osaltaan tämän vaatimuksen noudattamista.

55 Yhdistyneen kuningaskunnan esittämistä eri seikoista, joista keskusteltiin erityisesti istunnossa, ei kuitenkaan käy ilmi, että oikeussääntö velvoittaisi kansallisen tuomioistuimen varmistamaan, että menettely ei ole niin kallis, että se olisi esteenä kantajan menettelyyn osallistumiselle, mikä olisi ainoa peruste katsoa, että direktiivi 2003/35 on pantu asianmukaisesti täytäntöön.

56 Tältä osin pelkästään se, että jotta unionin tuomioistuin voi tutkia, täyttääkö kansallinen oikeus kyseisen direktiivin tavoitteet, sen on analysoitava ja arvioitava kansallisten tuomioistuinten eri ratkaisujen ulottuvuutta – joka on lisäksi kiistanalainen – ja näin ollen kokonaisen oikeuskäytännön ulottuvuutta silloin, kun unionin oikeudessa annetaan yksityisille täsmällisiä oikeuksia, jotka ollakseen tehokkaita edellyttävät yksiselitteisiä sääntöjä, antaa aihetta katsoa, että täytäntöönpano, johon Yhdistynyt kuningaskunta vetoaa, ei ole ainakaan riittävän selvä ja täsmällinen.

57 Niillä edellytyksillä itsessään, joilla kansallinen tuomioistuin ratkaisee kulusuojaa koskevan hakemuksen, ei monessa suhteessa voida taata sitä, että kansallinen oikeus on direktiivissä 2003/35 asetetun vaatimuksen mukainen. Ensiksikin kansallisessa oikeuskäytännössä asetettu edellytys, jonka mukaan yleinen etu edellyttää kysymysten ratkaisua, ei ole tarkoituksenmukainen, ja vaikka hyväksyttäisiin, että se poistettiin edellä mainitussa Court of Appealin asiassa R (Garner) v. Elmbridge Borough Council and others antamassa tuomiossa, kuten Yhdistynyt kuningaskunta väittää, unionin tuomioistuin ei voi tässä asiassa ottaa huomioon tätä tuomiota, joka annettiin perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päätyttyä. Toiseksi näyttää joka tapauksessa siltä, että tuomioistuin ei näytä olevan velvollinen myöntämään suojaa silloin, kun menettelyn kustannukset ovat objektiivisesti tarkastellen kohtuuttomat. Lopuksi näyttää siltä, että suojaa ei voida myöntää myöskään tilanteessa, jossa kyseessä on vain hakijan yksityinen etu. Nämä seikat ovat luonteeltaan sellaisia, että voidaan katsoa, että käytännössä sovellettavat oikeuskäytäntöön perustuvat säännöt eivät täytä vaatimusta, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, sellaisena kuin sen ulottuvuus on täsmennetty edellä mainitussa asiassa Edwards ja Pallikaropoulos annetussa tuomiossa.

58 Edellä esitetystä käy ilmi myös, että tällä oikeuskäytäntöön perustuvalla järjestelmällä ei voida taata kantajan kannalta kohtuullista ennustettavuutta siltä osin kuin on kyse sekä siitä, onko kantaja vastuussa aloittamansa tuomioistuinmenettelyn kustannuksista, että niiden määrästä, vaikka tämä ennustettavuus näyttää olevan sitäkin tarpeellisempi, koska tuomioistuinmenettelyihin Yhdistyneessä kuningaskunnassa liittyvät, kuten tämä jäsenvaltio myöntää, korkeat asianajopalkkiot.

59 Yhdistynyt kuningaskunta myöntää lisäksi nimenomaisesti vastauskirjelmänsä 70 kohdassa, että siihen saakka, kun Court of Appeal antoi tuomion edellä mainitussa asiassa R (Garner) v. Elmbridge Borough Council and others, kulusuojamääräyksiä sääntelevät periaatteet eivät olleet kaikilta osin unionin oikeuden mukaisia.

60 Komission väitteestä, jonka mukaan kulusuojajärjestelmä ei ole unionin oikeuden mukainen myöskään siltä osin kuin kulusuojamääräyksiin sisältyy ”molemminpuolinen kulurajoitus”, jonka nojalla vastaajana oleva viranomainen voi asian hävitessään rajoittaa taloudellista vastuutaan, mikä epäsuorasti heikentää palkkiosopimuksella annettavaa suojaa, on muistettava, että SEUT 258 artiklan mukaisessa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskevassa menettelyssä komission on näytettävä toteen, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu. Juuri komission on esitettävä unionin tuomioistuimelle ne seikat, jotka ovat välttämättömiä, jotta unionin tuomioistuin voi tutkia, onko jäsenyysvelvoitteita jätetty noudattamatta, eikä se voi nojautua olettamuksiin (ks. mm. asia C-600/10, komissio v. Saksa, tuomio 22.11.2012, 13 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

61 Käsiteltävässä asiassa komissio on kuitenkin vain todennut perustellussa lausunnossa, että siinä tapauksessa, että kansallinen tuomioistuin myöntää tällaisen kulujen molemminpuolisen rajoittamisen, kantaja voi joutua velvolliseksi maksamaan osan asianajopalkkioistaan, mutta komissio ei esitä täsmennyksiä tämän käytännön soveltamisedellytyksistä eikä sen taloudellisista seurauksista.

62 On siis katsottava, että komission väitettä ei ole perusteltu riittävästi, jotta se voitaisiin tutkia.

63 Tällä varauksella on siis katsottava, että komission esittämät Yhdistyneen kuningaskunnan kulujärjestelmää koskevat väitteet ovat pääosin perusteltuja.

Turvaamistoimia koskevat vastasitoumukset

64 Tuomioistuimen määräämiä turvaamistoimia koskevien vastasitoumusten järjestelmästä, joka, kuten unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, muodostuu pääasiallisesti siitä, että kantaja velvoitetaan sitoutumaan korvaamaan vahinko, joka turvaamistoimesta voi aiheutua, jos oikeutta, jota se on tarkoitettu suojaamaan, ei lopulta todeta perustelluksi, on todettava, että se

direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohdassa ja 4 artiklan 4 alakohdassa säädetty vaatimus, että menettely ei se saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, koskee kaikkia tuomioistuinmenettelyyn osallistumisesta aiheutuvia taloudellisia kuluja, joten sitä on arvioitava kokonaisuutena, ja tässä arvioinnissa on otettava huomioon kaikki kyseiselle asianosaiselle aiheutuneet kustannukset (ks. em. asia Edwards ja Pallikaropoulos, tuomion 27 ja 28 kohta), jollei kyse ole oikeuden väärinkäytöstä.

65 Lisäksi vakiintuneesta oikeuskäytännöstä johtuu, että unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvaa oikeudenkäyntiasiaa käsittelevän kansallisen tuomioistuimen on voitava määrätä turvaamistoimista sellaisen myöhemmän tuomioistuinratkaisun täyden tehokkuuden turvaamiseksi, joka koskee unionin oikeuteen perustuvien oikeuksien olemassaoloa (ks. vastaavasti asia C-416/10, Križan ym., tuomio 15.1.2013, 107 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), erityisesti ympäristöoikeuden alalla (ks. em. asia Križan ym., tuomion 109 kohta).

66 Tästä seuraa, että vaatimusta, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, sovelletaan myös sellaisista toimenpiteistä aiheutuneisiin taloudellisiin kustannuksiin, jotka kansallinen tuomioistuin voi asettaa turvaamistoimien myöntämisen edellytykseksi direktiivin 2003/35 3 artiklan 7 alakohdan ja 4 artiklan 4 alakohdan soveltamisalaan kuuluvissa riita-asioissa.

67 Tällä varauksella edellytykset, joilla kansallinen tuomioistuin myöntää tällaisia turvaamistoimia, kuuluvat lähtökohtaisesti vain kansallisen oikeuden alaan vastaavuus- ja tehokkuusperiaatteen rajoissa. Vaatimusta, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, ei voida tulkita siten, että se olisi a priori esteenä vastasitoumusten kaltaisten taloudellisten vakuuksien soveltamiselle, kun vakuudesta säädetään kansallisessa oikeudessa. Tämä koskee myös taloudellisia seurauksia, jotka voivat yksittäistapauksessa tämän oikeuden mukaan aiheutua sellaisesta kanteen nostamisesta, joka merkitsee väärinkäyttöä.

68 Tämän kysymyksen ratkaisevan tuomioistuimen on toisaalta varmistuttava siitä, että tästä kantajalle aiheutuva taloudellinen riski sisällytetään myös kaikkiin menettelystä aiheutuneisiin kustannuksiin silloin, kun kyseinen tuomioistuin arvioi, onko menettely niin kallis, että se on esteenä menettelyyn osallistumiselle.

69 Näin ollen on todettava, että unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta ei käy ilmi, että vaatimus, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, velvoittaisi kansallista tuomioistuinta tällä alalla niin selvästi ja täsmällisesti kuin edellytetään. Yhdistynyt kuningaskunta tyytyy näet vain toteamaan, että käytännössä näitä vastasitoumuksia ei aina edellytetä ympäristöoikeutta koskevissa oikeusriidoissa ja että niitä ei vaadita varattomilta kantajilta.

70 Yhdistyneen kuningaskunnan väitteestä, jonka mukaan vastasitoumusten rajoittaminen saattaisi johtaa omaisuudensuojan loukkaamiseen, unionin tuomioistuin toteaa jälleen, että tämä oikeus ei ole ehdoton oikeus, vaan sitä on arvioitava sen tehtävän perusteella, joka sillä on yhteiskunnassa. Tästä syystä omaisuuden käyttämistä voidaan rajoittaa, kunhan rajoitukset tosiasiassa palvelevat yleisen edun mukaisia tavoitteita eikä niillä puututa perusoikeuksiin tavoitellun päämäärän kannalta suhteettomasti ja tavalla, jota ei voida hyväksyä ja jolla loukattaisiin näin suojattujen oikeuksien keskeistä sisältöä (ks. vastaavasti em. asia Križan ym., tuomion 113 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Ympäristönsuojelu sisältyy näihin tavoitteisiin ja sillä voidaan siten perustella omaisuuden käytön rajoittamista (ks. myös vastaavasti em. asia Križan ym., tuomion 114 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

71 Näin ollen on hyväksyttävä myös komission väite, jonka mukaan turvaamistoimia koskevien vastasitoumusten järjestelmä on laadultaan epävarmuutta ja epätäsmällisyyttä lisäävä tekijä siltä osin kuin kyse on vaatimuksen, jonka mukaan menettely ei saa olla niin kallis, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle, noudattamisesta.

72 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt noudattamatta direktiivin 2003/25 mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut asianmukaisesti täytäntöön kyseisen direktiivin 3 artiklan 7 alakohtaa ja 4 artiklan 4 alakohtaa siltä osin kuin niissä säädetään, että niissä tarkoitetut tuomioistuinmenettelyt eivät saa olla niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle.

Oikeudenkäyntikulut

73 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut Yhdistyneen kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska tämä on pääosin hävinnyt asian, Yhdistynyt kuningaskunta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdan mukaan Irlanti ja Tanskan kuningaskunta vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta on jättänyt noudattamatta yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta 26.5.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/35/EY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole pannut asianmukaisesti täytäntöön direktiivin 3 artiklan 7 alakohtaa ja 4 artiklan 4 alakohtaa siltä osin kuin niissä säädetään, että niissä tarkoitetut tuomioistuinmenettelyt eivät saa olla niin kalliita, että se olisi esteenä menettelyyn osallistumiselle.**

2) **Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Tanskan kuningaskunta ja Irlanti vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Allekirjoitukset